

Møte tysdag den 10. februar 2009 kl. 11.20

President: Sigvald Oppebøen Hansen

Dagsorden (nr. 19):

1. Innstilling fra finanskomiteen om lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) (Innst. O. nr. 42 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 3 (2008–2009))
2. Referat

Statsråd Kristin Halvorsen la fram 2 kgl. proposisjonar (sjå under Referat).

Sak nr. 1 [11:21:24]

Innstilling fra finanskomiteen om lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) (Innst. O. nr. 42 (2008–2009), jf. Ot.prp. nr. 3 (2008–2009))

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:22:00] (ordfører for saka): Det som blir lagt fram i denne proposisjonen, er forslag som skal gjere det vanskelegare å utnytte det finansielle systemet til kvitvaskingsformål. Kampen mot kvitvasking og terrorfinansiering er viktige byggjesteinar i arbeidet med å skape eit tryggare samfunn og å avgrense økonomisk kriminalitet.

Lovforslaget skal sikre at Noreg bidreg til den internasjonale kampen mot kvitvasking av pengar og terrorfinansiering. Det er ein heilt ny lov om tiltak mot kvitvasking av pengar og finansiering av terrorisme som skal erstatte gjeldande kvitvaskingslov. Lovforslaget vidarefører dei sentale elementa i gjeldande kvitvaskingslov med eit krav om at finansinstitusjonar og enkelte andre skal gjennomføre kundekontroll etter «kjenn din kunde»-prinsippet. Med eitt unntak er det ein samla komité som står bak denne innstillinga. Sjølv om dette sjølvsagt er ein veldig viktig lov som skal vedtakast, er det veldig lite partipolitikk i denne saka. Det er altså stor einigheit, og det bør love bra.

Komiteen er innforstått med at reglane for kvitvasking skal nyttast av svært ulike verksemder, og at reglane ofte kan vere vanskelege å forstå og praktisere. På denne bakgrunnen har ein samla komité sagt at Finansdepartementet, Kredittilsynet og Økokrim må følgje utviklinga nøye, og at ein fortløpande må vurdere endringar i lov og forskrift viss erfaringane viser at det er behov for det.

Komiteen viser også til finansministerens brev av 21. januar 2009 til Framstegspartiets stortingsgruppe, der det blir sagt at forhandlarar som erfaringsvis kan komme til å ta imot kontantbeløp på meir en 40 000 kr, må ha rutiane på plass for å handtere slike situasjonar når dei oppstår. Finansministeren seier vidare at forhandlarar som sørgjer for å avtale at kontantdelen av betalinga er lågare enn 40 000 kr, vil dermed unngå å komme inn under kvitvaskingsloven. Komiteen sluttar seg til dette.

Når det gjeld kontantforbod og forhandlarar av gjestandar, er komiteen i innstillinga einig i at ein ikkje innfører kontantforbod for kvitvaskingsformål.

Komiteen viser også til at forslaga i denne loven vil ha til dels omfattande økonomiske og administrative konsekvensar, slik at desse byrdene vil auke også i forhold til gjeldande kvitvaskingslov. Som nemnt er kvitvaskingsregelverket komplisert, og spesielt små og mellomstore bedrifter vil ha ei utfordring med å få god nok kunnskap om og oversikt over regelverket. Derfor meiner komiteen at myndigheitene har eit ansvar for å rettleie alle grupper av rapporteringspliktige om bruken av reglane. På den måten kan ein leggje til rette for slike tiltak som er nemnde i § 23.

Ein samla komité slår også fast at myndigheitene må arbeide mot at dei økonomiske og administrative konsekvensane av kvitvaskingsreglane ikkje blir meir omfattande enn nødvendig.

Når det derimot gjeld rapportering innerter i eit finanskonsern, er komiteen delt. Det er då Høgre og Framstegspartiet som utgjer mindretalet, og fleirtalet består av dei resterande partia. Eg reknar med at fleirtalet vil gjere greie for sitt syn sjølv. Høgre og Framstegspartiet viser til at det enkelte selskap som inngår i finanskonsern, etter dagens reglar ikkje kan få informasjon om dei kundeopplysningane som er innsamla av andre selskap i same konsern, fordi desse kundeopplysningane er underlagde teieplikt av personvernomsyn.

Høgre og Framstegspartiet meiner at denne avgrensinga er lite formålstenleg, både i forhold til effektivt å kjempe mot økonomisk kriminalitet og i forhold til fornuftig ressursutnytting innanfor det enkelte finanskonsern. Derfor foreslår desse to partia eit tillegg til ny lov om at slik informasjon kan ein gi innerter i eit finanskonsern utan at det medfører brott på reglane om teieplikt. Men alt tyder altså på at det vil bli nedstemt i dag.

Under Stortingets høring peikte Revisorforeningen på at revisor etter likningsloven har plikt til å rapportere om brott på skatte- og avgiftslovgivinga til skatte- og avgiftsmyndigheitene, og at etter gjeldande kvitvaskingslov og etter forslag til ny lov vil revisor også måtte rapportere to gonger om mistanke om transaksjonar med tilknytning til utbytte av straffbare brott på skatte- og avgiftslovgivinga, både til skattemyndigheitene og til Økokrim. Rapportering av slike brott direkte til skattemyndigheitene via den eksisterande rapporteringsplikta for revisor kan vere eit meir treffsikkert og betre tiltak mot skatteunndraging. Denne rapporteringa fungerer vel og sikrar at relevante myndigheter med meir tilgjengelege ressursar kan følgje opp rapporterte forhold på ein effektiv måte. Det er mange eksempel på at meldingar frå revisor til Økokrim om mistenkjelege transaksjonar som gjeld utbytte frå grove brott på skatte- og avgiftslovgivinga ikkje får noka form for oppfølging på grunn av manglande ressursar i politiet.

Meldingar om mistenkjelege transaksjonar skal etter direktivet sendast dei nasjonale, finansielle etterretningseiningane i Noreg, Økokrim. Ikkje vesentlege – men etter kvitvaskingsloven rapporteringspliktige – brott på skatte- og avgiftslovgivinga er ikkje omfatta av tredje kvitvaskingsdirektiv, fordi det ikkje blir sett på som alvorlege lovbrott

etter direktivet. Noreg står slik fritt til å regulere kvar meldinga om slike brott skal bli rapportert. Det kan såleis bli framført gode argument for at revisors mistanke om transaksjonar knytte til utbytte av straffbare brott på skatte- og avgiftslovgivinga bør bli rapportert gjennom den særnorske og velfungerande ordninga med revisors rapporteringsplikt etter likningsloven. Ei slik løysing kan forankrast i regelverket ved bruk av den foreslåtte forskriftsheimelen i ny kvitvaskingslov § 4 femte ledd første punktum.

Eg går ut frå at departementet vil vurdere denne typen forbetringar fortløpande, og at også regelverket blir utvikla vidare når ein får erfaring med det, og dersom det oppstår behov for ei slik vidare utvikling av regelverket.

Det var ein gjennomgang. Då skal ikkje eg bruke meir tid. Eg vil berre avslutningsvis ta opp mindretalsforslaget frå Framstegspartiet og Høgre.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har teke opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Alf E. Jakobsen (A) [11:30:06]: Jeg skal ikke legge opp til en lengre debatt – saksordføreren har jo på en veldig god måte redegjort for at det er en nesten enstemmig innstilling. Men det er ett punkt, slik representanten refererte til, hvor det er delt syn.

I merkningen fra Framskrittspartiet og Høyre framgår det at oppfyllelse av rapporteringsplikt skal kunne skje innenfor samme finanskonsern uten hinder av taushetsplikt, og at en kan utveksle valg av kundekontrollnivå med andre rapporteringspliktige foretak i samme finanskonsern. Da vil jeg spørre saksordføreren om han synes det er en hensiktsmessig avgrensning. Hva med sparebanker innenfor samme sparebankgruppering eller rapporteringspliktige som er en del av et konsern, men ikke et finanskonsern? Er ikke disse i samme situasjon? Bli ikke dette forskjellsbehandling? Hva er grunnlaget for at man bare har plukket ut finanskonsern?

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:31:08]: Det kan sikkert argumenterast for at dette skulle ha vore utvida ytterlegare. Men vi har teke eit skritt som vi meiner er i riktig retning, og har sagt at informasjon i ei avdeling i eit finanskonsern skal kunne overdragast og utleverast til ei anna avdeling i same finanskonsern utan at dette bryt med personvernomsyn og personvernreglar. Om ein skulle gått endå lenger, kan sjølv sagt alltid diskutert. Men når vi konstaterer at vi ikkje får gjennomslag for denne endringa, ville vi vel heller ikkje fått gjennomslag for ei endå større endring. Det at ein ikkje kan rapportere til andre avdelingar, meiner vi vil avgrense effektiviteten og handhevinga av kvitvaskingsreglane, og det vil også vere fordyrande for finanskonserna.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Alf E. Jakobsen (A) [11:32:19]: Loven som vi behandler i dag, er viktig i en tid da det blir stadig lettere å overføre penger både innenlands og over landegrensar. I

denne situasjonen må vi få fram tiltak som gjør det vanskeligere å utnytte det finansielle systemet til hvitvaskingsformål, dvs. handlinger som har som formål å unngå at en tidligere forbrytelse avdekkes ved at det ikke kan spores tilbake hvor pengene opprinnelig kommer fra.

Jeg ser at enkelte har hatt merknader til lovens tittel der både hvitvasking og terrorvirksomhet er med, mens korttittelen «hvitvaskingsloven» isolert sett muligens angir et snevrere formål. Etter min mening er ikke dette problematisk; det er viktig at både forebygging og avdekking av terrorfinansiering reflekteres som sentrale mål i loven. Så er det også slik at hvitvaskingsbegrepet er godt innarbeidet i praksis i dagens lov, og bør videreføres i dagligtalen.

I kampen mot hvitvasking og terrorfinansiering må det enkelte land stille opp og bidra til at vi får et globalt eller – om en vil – et internasjonalt system som kan fange opp og forhindre denne type lyssky aktivitet. Kreativiteten er stor innenfor de miljøer som driver denne type kriminell virksomhet.

Uten direkte sammenligning for øvrig har finanskrisen vist oss at vi trenger internasjonalt eller globalt samarbeid om lov- og regelverk på finansmarkedsområdet for å begrense skadevirkningene. På samme måte trenger vi et godt samstemt internasjonalt system og samarbeid for å bekjempe den type kriminell virksomhet som hvitvasking er.

Det er gjort et grundig forarbeid, som har munnet ut i den proposisjonen som ligger til behandling. Det har vært et eget lovutvalg, som i NOU 2007:10 har vurdert ulike sider av de tiltakene vi gjennom denne saken har fått til behandling. Utvalget har hatt et bredt mandat der det skulle vurdere å foreslå endringer i gjeldende hvitvaskingslov og forskrift, som ikke minst skal ta hensyn til hvordan en kan gjennomføre EØS-forpliktelser som følger av det tredje hvitvaskingsdirektivet. I tillegg skulle utvalget ta hensyn til andre internasjonale forpliktelser og anbefalinger.

Et vesentlig tema for utvalget har vært vurdering av gjeldende regler om identifisering av kunder, både ved etablering av kundeforhold og løpende kontroll, dvs. hvordan hensynet til personvern skal ivaretas på en forsvarlig og hensiktsmessig måte. Dette siste har vært det området der finanskomiteen har delt seg i merknader og forslag til lovtekst, som jeg skal komme tilbake til senere.

Det har vært omfattende høringsprosesser både fra departementets side og under finanskomiteens behandling av denne saken, der vi både fikk skriftlige og muntlige høringsinnspill.

Selv om vi i denne nye loven viderefører størsteparten av de sentrale elementene i gjeldende hvitvaskingslov, er det utvidelse av loven på veldig sentrale felt. Anvendelsesområdet utvides til også å omfatte tilbydere av virksomhetstjenester, og loven skal gjelde tilbydere av tjenester som bl.a. bistår med opprettelse av selskaper. Loven legger videre opp til større vektlegging av «kjenn din kunde»-prinsippet, slik saksordføreren var inne på. Tredje hvitvaskingsdirektiv inneholder regler om kontrolltiltak som skal utføres overfor kunder. Et sentralt prinsipp i direktivet er at institusjoner og personer skal identifisere kunder og også bekrefte kundenes identitet.

Dagens regler om identifikasjon av kunder erstattes av mer omfattende og detaljerte krav til kundekontroll. Det er ikke minst i forhold til håndtering av personopplysninger lagt vekt på at det skal skje på en forsvarlig måte som ikke krenker sentrale personverninteresser.

Som saksordfører Gjermund Hagesæter har redegjort for på en etter min mening veldig god måte, er det stor enighet i innstillingen på de fleste områder. Komiteen har delt seg under pkt. 5.2 når det gjelder spørsmålet om utveksling av taushetsbelagte opplysninger med andre foretak i samme finanskonsern. Fremskrittspartiet og Høyre åpner gjennom merknader og forslag til endring i loven for at rapporteringspliktige som inngår i et finanskonsern, uten hinder av taushetsplikt skal kunne utveksle valg av kundekontrollnivå med andre rapporteringspliktige i samme konsern.

Her har, som det ble referert til, regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre en felles merknad som gjenspeiler at personvern hensyn må sikres og ivaretas på en forsvarlig og sikker måte. Disse spørsmålene må etter flertallets mening utredes nærmere gjennom Banklovkommisjonens arbeid med ny finanslovgivning før en trekker en eventuell annen konklusjon, ikke minst når det gjelder avgrensningsspørsmålet. Banklovkommisjonens arbeid skal etter det jeg kjenner til, være klar over sommeren.

Fra regjeringspartiene ser vi at utveksling av opplysninger isolert sett kan være ressursbesparende og bidra positivt i kampen mot hvitvasking. Men her er det altså ulike hensyn som må veies opp mot hverandre.

Det ligger viktige personvern- og rettssikkerhetshensyn bak bestemmelsene om taushetsplikt. Det er også slik at hensynet til personvern, som i dette tilfellet, kan komme i motstrid til andre viktige samfunnshensyn. Dette er hovedbegrunnelsen for at regjeringspartiene vil ha en bredere vurdering gjennom det arbeidet som bl.a. Banklovkommisjonen gjør i forhold til samleutredningen av ny finanslovgivning. Så skjønner jeg at det er ønske om å få avklart disse spørsmålene raskest mulig, og dette arbeidet bør etter min mening prioriteres høyt.

I Fremskrittspartiet og Høyres forslag er adgangen til å utveksle opplysninger begrenset til kun å gjelde finanskonsern. Dersom vi skal gå videre langs denne linjen, er det ikke gitt at dette er en hensiktsmessig avgrensning. Om man skal vektlegge ressursbesparelse og bekjempelse av hvitvasking, vil jeg peke på at f.eks. sparebanker innenfor samme sparebankgruppering eller rapporteringspliktige som er en del av et konsern, men ikke et finanskonsern, også bør vurderes med hensyn til å få adgang til utveksling av slike opplysninger. Hvor denne grensen eventuelt bør trekkes, bør, som nevnt tidligere, utredes nærmere der personvern hensyn på den ene siden vektles opp mot nødvendige redskaper for å avdekke hvitvasking og denne type kriminalitet.

Avslutningsvis vil jeg anbefale Odelstinget å stemme mot mindretallets forslag om endring av § 20, der de foreslår et nytt ledd når det gjelder rapporteringspliktige som inngår i finanskonsern. På de øvrige områder er det som

nevnt tidligere en enstemmig innstilling, som jeg anbefaler Odelstinget å slutte seg til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Flåtten (H) [11:40:04]: Representanten Jakobsen har også gitt uttrykk for den store enighet som hersker i denne saken. Jeg har bare en kommentar, eller et spørsmål, til hans innlegg. Han snakker om mindretallsforslaget, som flertallet går imot, men som jeg oppfatter at han samtidig egentlig kan tenke seg å vurdere hvis det bare var utvidet til å gjelde de andre grupperingene som han snakker om i innlegget sitt, men selvsagt med ønske om en utredning av også dette. Betyr det at han stemmer imot, men egentlig er for intensjonen i dette forslaget?

Alf E. Jakobsen (A) [11:40:54]: Jeg har bare lyst til å si at her er det motstridende hensyn som skal ivaretas. I NOU-en og i utvalgsarbeidet er personvern hensynet sterkt fremme, men jeg ser at det er vurderinger som gjør at en kan lande på dette hensynet, og som det kan være besnærende å gå videre med. Men det er ikke utredet på en skikkelig måte i den NOU-en som foreligger, bl.a. det jeg har tatt opp om avgrensningsspørsmålet. Jeg tror vi skal ha en skikkelig runde om konsekvensene når det gjelder personvernet, men også det hensynet som går på avgrensning. Jeg ser det kan være argumenter for begge deler. Jeg vil at man skal ha en skikkelig runde i Banklovkommisjonen og få vurdert alle sider ved spørsmålet – både personvern hensyn, taushetsplikt og hensynet til at denne loven også skal være ressursbesparende, og at det skal avdekkes hvitvasking.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:42:11]: No er det altså slik at ein innanfor same finanskonsern ikkje skal kunne rapportere frå ei avdeling til ei anna. Dersom det er ein som kjem på ei liste, på grunn av mistanke om f.eks. kvitvasking, og som bør følgjast nøye, skal ein altså ikkje kunne rapportere namnet og personopplysningane til ei anna avdeling av personvernomsyn. Eg lurar på om det hadde gått an å få utdjupa litt nærmare kva ein er redd for. Dersom nokon er mistenkt for å drive med kvitvasking, kva for negative konsekvensar meiner representanten Jakobsen det vil ha dersom forslaget frå Framstegspartiet og Høgre om at opplysningar om vedkommande blir gjevne til ei anna avdeling innanfor same konsern, hadde blitt vedteke, og at ein eventuelt hadde utvida dette på eit seinare tidspunkt?

Alf E. Jakobsen (A) [11:43:13]: Hovedbegrunnelsen er at man bør ha en samlet gjennomgang av et avgrensningsspørsmål, enten det nå er innenfor en sparebankgruppering, eller det er et annet konsern som ikke er finanskonsern. De kommer i samme situasjon. Her plukker man altså ut et spesifikt konsern, et finanskonsern, og sier at for finanskonsern skal det i de enkelte foretakene være fri flyt av personopplysninger. Det er et poeng at man får en samlet runde på dette. Det er ikke vurdert av utvalget, og Datatilsynet har i det arbeidet som har vært gjort, vært

veldig kritisk på mange områder i forhold til hvordan man skal ivareta personvern hensyn.

Det jeg tror er viktig, er å få en samlet gjennomgang, og så får man eventuelt konkludere etter en bredere vurdering, som Banklovkommissjonen kommer med over sommeren.

Lars Sponheim (V) [11:44:23]: Mindretallet av Høyre og Fremskrittspartiet har prøvd å få representanten Jakobsen til i realiteten å si at hvis vi først skal bryte personvernet, får vi gjøre det skikkelig på flere områder, og det er hans egentlige anliggende. Jeg oppfattet hans innlegg heller slik at her er personvernet så viktig at hvis en skal bryte personvernet og taushetsreglene, må det være bedre utredet og veldig godt begrunnet.

Det er slik at personvernet har man alltid et godt argument for å bryte. Det er alltid en god hensikt bak å bryte personvernet. Det er det som har gjort at Datatilsynets direktør har kalt det «de gode hensiktens tyranni» – for summen blir ulevelig for personvernet.

Kan representanten bekrefte at i de videre vurderingene vil hensynet til personvernet stå meget sterkt og være veldig viktig?

Alf E. Jakobsen (A) [11:45:11]: Jeg vil bare si som jeg har sagt tidligere: Personvernet må vi holde i hevd, og vi skal være veldig klar på at det ikke skal få store konsekvenser for den enkelte hvis vi skal utvide dette i forhold til det som ligger i dagens forslag til lov. Jeg synes at det bør være utgangspunktet.

Så er jeg åpen og ærlig på at det er to hensyn som vi må veie mot hverandre, men jeg kan bekrefte at personvern hensynet skal stå veldig sterkt.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:46:06]: Kontinuerlig fokus på økonomisk kriminalitet er uhyre viktig. Det er helt nødvendig for å sikre en god samfunns moral, og det er helt nødvendig for å sikre en rettferdig konkurranse.

Det har lenge vært sterkt søkelys på hvitvasking av penger – kampen mot svarte penger, for å si det enkelt. Det som nå i det siste året har blitt enda mer påtrengende, og som er enda vanskeligere og enda viktigere, er behovet for å hindre terrorfinansiering som utføres av organisasjoner og personer med den største kløkt.

Det lovforslaget som er til behandling i dag, viderefører de sentrale elementer i gjeldende hvitvaskingslov med krav om at finansinstitusjoner og enkelte andre skal gjennomføre kundekontroll etter «kjenn din kunde»-prinsippet og melde mistenkelige transaksjoner til Økokrim.

Etter lovforslaget skal forhandlere av gjenstander fortsatt omfattes av hvitvaskingsloven ved kontanttransaksjoner på 40 000 kr eller mer. For å begrense de administrative byrdene ved loven er komiteen enig om at en ikke skal følge opp et forslag fra lovutvalget om at forhandlerne må utføre kundekontroll ved alle kontanttransaksjoner over 40 000 kr. Dette skal fortsatt bare gjelde i de tilfeller der transaksjonene er mistenkelige. Ellers må forhandlere kun utføre kundekontroll ved transaksjoner over 100 000 kr.

Jeg har lyst til å knytte en kommentar til grensen på 100 000 kr. Betaling med kontanter inntil 100 000 kr er ikke mistenkelig i seg sjøl. Det er en ærlig sak hvordan man vil oppbevare sine penger. Vi vet at det er ulike kulturer omkring i landet på det området, og jeg er veldig glad for at man her legger opp til et regelverk som vil medføre at man setter inn kreftene der hvor behovet er størst.

Jeg vil da bare avslutte med å si at etter komiteens vurdering tar lovforslaget hensyn til at den håndteringen av personopplysninger som loven forutsetter, skjer på en måte som ikke uforsvarlig krenker sentrale personverninteresser. Dette ble også tatt opp i replikkordskiftet foran.

Begrepet «uforsvarlig» er et tøyelig begrep, og det er da et stort ansvar for de offentlige instanser å overvåke praktiseringen av personvernet og påse at ressursene settes inn overfor de personer og virksomheter som det er vanskeligst å avsløre – jeg understreker *vanskeligst å avsløre*. Dermed er det også lettere å ivareta personverninteressene ved at de mange ikke får slik fokusering i forhold til de få som utgjør den største utfordringen på området, gjennom svart og illegal virksomhet og også finansiering av terror. Formålet med hele proposisjonen er å medvirke til å gjøre det vanskeligere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Flåtten (H) [11:49:34]: Jeg føler bare behov for en kanskje litt kuriøs oppklaring.

Jeg oppfatter at representanten Lundteigen i sin omtale av beløpsgrensene sier at han er glad for at de er fastsatt som de er. Det er jeg helt enig med ham i, men han sier også at man oppbevarer sine kontanter på forskjellige måter rundt omkring i landet. Slik oppfattet jeg i hvert fall innlegget hans.

Betyr det at Lundteigen i senere vurderinger av f.eks. endringer av disse grensene, tenker seg at vi skal ta geografiske hensyn når vi fastsetter slike grenser?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:50:17]: Det som var poenget mitt, er at det er ulike kulturer for hvordan man forvalter sine verdier. Noen forvalter dem i formuesobjekter, realkapital – andre i kroner. Noen forvalter sine verdier i bank, noen har dem fortsatt i pengeskap. Det er ikke knyttet til geografi. Det er knyttet til ulike erfaringer, ulike holdninger til penger. Poenget mitt var bare at det å betale med kontanter inntil 100 000 kr umulig kan være noe mistenkelig i seg sjøl. Jeg ønsket å understreke at myndighetene må rette oppmerksomheten mot de store spørsmål og de vanskelige saker – dette er enkle ting å avklare.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Fleire har heller ikkje bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, sjå side 279)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Odelstinget skal då gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Gjermund Hagesæter på vegner av Framstegspartiet og Høgre sett fram eit forslag. Forslaget lyder:

«I lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) skal § 20 tredje ledd lyde:

Rapporteringspliktige som inngår i et finanskonsern, kan uten hinder av taushetsplikt utveksle valg av kundekontrollnivå i henhold til § 5 med andre rapporteringspliktige foretak i samme finanskonsern. Utlevering internt i finanskonsern av opplysninger og dokumenter som er nødvendige for at den rapporteringspliktige skal kunne oppfylle sine plikter etter § 5 annet ledd, medfører ikke brudd på lovmessig taushetsplikt. Kunden må informeres om at personopplysninger som nevnt i første og annet punktum utleveres.»

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet og Høgre blei med 49 mot 22 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 11.57.55)

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

L o v
om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering
mv. (hvitvaskingsloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser*§ 1 Lovens formål*

Lovens formål er å forebygge og avdekke transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller med tilknytning til terrorhandlingar.

§ 2 Definisjoner

I denne lov forstås med:

1. rapporteringspliktige: personer som nevnt i § 4,
2. transaksjon: enhver overføring, formidling, ombytting eller plassering av formuesgoder,
3. reelle rettighetshavere: fysiske personer som i siste instans eier eller kontrollerer en kunde eller som en transaksjon gjennomføres på vegne av. En fysisk person skal i alle tilfelle regnes som reell rettighetshaver dersom vedkommende:
 - a) direkte eller indirekte eier eller kontrollerer mer enn 25 prosent av eierandelene eller stemmene i et selskap, unntatt selskap som har finansielle instrumenter opptatt til notering på et regulert marked i EØS-stat eller er underlagt informasjonsplikt tilsvarende det som gjelder ved notering på et regulert marked i EØS-stat,

- b) utøver kontroll over ledelsen av en juridisk person på annen måte enn nevnt i bokstav a,
 - c) ifølge vedtekter eller på annet grunnlag skal motta 25 prosent eller mer av formuesgodene i en stiftelse, et fond eller en tilsvarende juridisk person eller formuesmasse,
 - d) har hovedinteressen av opprettelsen eller forvaltningen av en stiftelse, et fond eller en tilsvarende juridisk person eller formuesmasse, eller
 - e) utøver kontroll over mer enn 25 prosent av formuesgodene i en stiftelse, et fond eller en lignende juridisk person eller formuesmasse.
4. tilbydere av virksomhetstjenester: fysiske og juridiske personer som tilbyr en eller flere av følgende tjenester:
- a) oppretter selskaper og andre juridiske personer,
 - b) opptre som tillitsvalgte eller ledende ansatte i selskap, deltaker i ansvarlig selskap eller kommandittselskap, eller lignende posisjoner i andre typer juridiske personer,
 - c) besørger forretningsadresser, administrative adresser eller postadresser og dertil knyttede tjenester for juridiske personer,
 - d) administrerer eller forvalter fond eller tilsvarende formuesmasser,
 - e) opptre som aksjeeiere for tredjeperson, med mindre denne er et selskap som har finansielle instrumenter opptatt til notering på et regulert marked i EØS-stat eller er underlagt informasjonsplikt tilsvarende det som gjelder ved notering på et regulert marked i EØS-stat, eller
 - f) sørger for at andre personer opptre i posisjoner som nevnt i bokstav b, d og e.

§ 3 Geografisk virkeområde

Loven gjelder for rapporteringspliktige som er etablert i Norge, herunder filialer av utenlandske foretak.

Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen. Departementet kan i forskrift fastsette at deler av loven ikke skal gjelde på Svalbard og Jan Mayen og fastsette særlige regler for disse områdene for fremme av lovens formål.

§ 4 Rapporteringspliktige

Loven gjelder for følgende juridiske personer:

1. finansinstitusjoner,
2. Norges Bank,
3. e-pengeforetak,
4. foretak som driver virksomhet som består i overføring av penger eller pengefordringer,
5. verdipapirforetak,
6. forvaltningsselskaper for verdipapirfond,
7. forsikringsselskaper,
8. foretak som driver forsikringsformidling som ikke er gjenforsikringsmegling,
9. postoperatører ved formidling av verdisendinger,
10. verdipapirregistre, og
11. foretak som driver depotvirksomhet.

Loven gjelder også for følgende juridiske og fysiske personer i utøvelsen av deres yrke:

1. statsautoriserte og registrerte revisorer,

2. autoriserte regnskapsførere,
3. advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig juridisk bistand, når de bistår eller opptrer på vegne av klienter ved planlegging eller utføring av finansielle transaksjoner eller transaksjoner som gjelder fast eiendom eller gjenstander med verdi over 40 000 kroner,
4. eiendomsめglere og boligbyggelag når det drives eiendomsめgling,
5. foretak som mot vederlag tilbyr tilsvarende tjenester som nevnt i nr. 1 til 4,
6. tilbydere av virksomhetstjenester, og
7. forhandlere av gjenstander, herunder auksjonsforretninger, kommisjonærer og lignende, ved transaksjoner i kontanter på 40 000 norske kroner eller mer eller et tilsvarende beløp i utenlandsk valuta.

Loven gjelder også for foretak og personer som utfører tjenester på vegne av eller for personer som nevnt i første og annet ledd.

Når advokater opptrer som bostyrere, gjelder bestemmelsene i §§ 17, 18, 20, 21, 27 og 28.

Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra enkelte eller flere av bestemmelsene i loven for visse rapporteringspliktige. Departementet kan i forskrift la enkelte eller flere av bestemmelsene i loven få anvendelse for forhandlere av gjenstander ved transaksjoner over bestemte beløpsgrenser ved bruk av nærmere angitte typer betalingsmiddel.

Departementet kan i forskrift fastsette regler som nærmere angir hvem som er omfattet av § 4 første og annet ledd og regler som gir loven anvendelse for foretak som driver spillvirksomhet, inkassoforetak, pensjonskasser og formidlere av andeler i ansvarlige selskaper og kommandittselskaper.

Kapittel 2. Kundekontroll og løpende oppfølging

§ 5 Risikobasert kundekontroll og løpende oppfølging

Rapporteringspliktige skal foreta kundekontroll etter §§ 6 til 13 og løpende oppfølging etter § 14. Kundekontroll og løpende oppfølging skal foretas på grunnlag av en vurdering av risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c, der risikoen vurderes ut fra type kunde, kundeforhold, produkt eller transaksjon.

Rapporteringspliktige skal kunne påvise at omfanget av utførte tiltak er tilpasset den aktuelle risiko.

§ 6 Plikt til å foreta kundekontroll

Rapporteringspliktige skal foreta kundekontroll ved

1. etablering av kundeforhold,
2. transaksjon som gjelder 100 000 norske kroner eller mer, for kunde som den rapporteringspliktige ikke har et etablert kundeforhold til,
3. mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c, eller

4. tvil om hvorvidt tidligere innhentede opplysninger om kunden er korrekte eller tilstrekkelige.

Beløpsgrensene i første ledd nr. 2 beregnes samlet for transaksjoner som gjennomføres i flere operasjoner som ser ut til å kunne ha sammenheng med hverandre. Dersom beløpet ikke er kjent når transaksjonen gjennomføres, skal kundekontrollen foretas så snart den rapporteringspliktige blir kjent med at beløpsgrensen er oversteget.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om når kundeforhold skal anses etablert.

§ 7 Gjennomføring av kundekontroll

Kundekontroll som nevnt i § 6 skal omfatte

1. registrering av opplysninger som nevnt i § 8,
2. bekreftelse av kundens identitet på grunnlag av gyldig legitimasjon,
3. bekreftelse av identiteten til reelle rettighetshavere på grunnlag av egnede tiltak, og
4. innhenting av opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art.

Dersom kunden er en juridisk person, skal identiteten til den som handler på vegne av kunden bekrefte på grunnlag av gyldig legitimasjon. Videre skal det dokumenteres, ved firmaattest, stiftelsesdokument, skriftlig fullmakt eller lignende, at vedkommende er berettiget til å representere kunden utad.

Dersom andre enn kunden er gitt disposisjonsrett over en konto eller et depot, eller er gitt rett til å gjennomføre transaksjonen, skal vedkommendes identitet bekrefte på grunnlag av gyldig legitimasjon.

Dersom bekreftelse av en fysisk persons identitet skal skje på grunnlag av fysisk legitimasjon uten vedkommendes personlige fremmøte, skal det fremlegges ytterligere dokumentasjon som bekrefter vedkommendes identitet.

Bekreftelse av fysiske personers identitet etter første ledd nr. 2, annet ledd og tredje ledd kan foretas på annet grunnlag enn gyldig legitimasjon dersom den rapporteringspliktige er sikker på vedkommendes identitet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring av kundekontroll, herunder hva som anses som gyldig legitimasjon.

§ 8 Registrering av opplysninger

Rapporteringspliktige skal registrere følgende opplysninger om kunder:

1. fullt navn eller foretaksnavn,
2. fødselsnummer, organisasjonsnummer, D-nummer eller, dersom kunden ikke har slikt nummer, annen entydig identitetskode,
3. fast adresse, og
4. referanse til legitimasjon som er brukt for å bekrefte kundens identitet.

Plikten til å registrere kundens faste adresse etter første ledd nr. 3 gjelder ikke dersom folkeregisteret har vedtatt at kundens adresse skal være fortrolig eller strengt fortrolig.

For fysiske personer som ikke har fått tildelt norsk fødselsnummer eller D-nummer, skal det registreres fødselsdato, fødested, kjønn og statsborgerskap. Dersom den

rapporteringspliktige er kjent med at kunden har to statsborgerskap, skal dette registreres.

For juridiske personer som ikke er registrert i offentlig register, skal det i tillegg registreres opplysninger om organisasjonsform, stiftelsestidspunkt samt daglig leder, forretningsfører, innehaver eller tilsvarende kontaktperson. Dersom kontaktperson er en juridisk person, skal det også oppgis en fysisk person som kontaktperson og registreres opplysninger som nevnt i første ledd om vedkommende.

Rapporteringspliktige skal registrere opplysninger som entydig identifiserer reelle rettighetshavere.

§ 9 Tidspunkt for kundekontroll

Kundekontroll skal gjennomføres før etablering av kundeforhold eller utføring av transaksjon.

Fra første ledd gjelder følgende unntak:

1. Bekreftelse av identiteten til kunder og reelle rettighetshavere skal kunne foretas under etablering av kundeforhold, dersom etableringen av kundeforholdet er nødvendig for ikke å hindre den alminnelige forretningsdrift og det er liten risiko for transaksjoner med tilknytning til en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c.
2. Bekreftelse av identiteten til den begunstigede etter en livsforsikringspolise kan foretas etter tegning av politen, forutsatt at bekreftelse av identiteten foretas før utbetalingstidspunktet eller det tidspunkt den begunstigede utøver sine rettigheter etter politen.
3. Bekreftelse av identiteten til kunden og reelle rettighetshavere kan foretas etter åpning av bankkonto, forutsatt at det finnes foranstaltninger som sikrer at transaksjoner knyttet til kontoen ikke kan utføres av kunden eller på dennes vegne før bekreftelse av identiteten er foretatt.

§ 10 Følger av at kundekontroll ikke kan gjennomføres

Dersom kundekontroll ikke kan gjennomføres, skal rapporteringspliktige ikke etablere kundeforhold eller utføre transaksjonen. Et etablert kundeforhold skal avvikles hvis fortsettelse av kundeforholdet medfører risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c.

Første ledd gjelder ikke når advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig juridisk bistand er i ferd med å fastslå en klients rettsstilling eller bistår klienten i forbindelse med rettergang.

§ 11 Kundekontroll utført av tredjeparter

For gjennomføring av kundekontrolltiltak som nevnt i § 7 nr. 2 til 4 kan rapporteringspliktige legge til grunn tiltak som er utført av følgende tredjeparter:

1. finansinstitusjoner,
2. verdipapirforetak,
3. forvaltningsselskaper for verdipapirfond,
4. forsikringsselskaper,
5. foretak som driver forsikringsformidling som ikke er gjenforsikringsmegling,
6. verdipapirregistre,

7. statsautoriserte og registrerte revisorer,
8. autoriserte regnskapsførere,
9. advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig juridisk bistand, når de bistår eller opptrer på vegne av klienter ved planlegging eller utføring av finansielle transaksjoner, transaksjoner som gjelder fast eiendom eller transaksjoner som gjelder gjenstander med verdi over 40 000 kroner,
10. eiendomsmeglere og boligbyggelag når det drives eiendomsmegling, eller
11. tilsvarende juridiske og fysiske personer som nevnt i nr. 1 til 4 og 6 til 10 fra annen stat, såfremt disse er underlagt lovmessig registreringsplikt og regler om kundekontroll, oppbevaring og tilsyn som svarer til reglene i denne lov.

Adgangen til å legge til grunn kundekontrolltiltak utført av tredjeparter i medhold av første ledd, medfører ikke unntak fra den rapporteringspliktiges

1. plikt til å registrere opplysninger som nevnt i § 8 og oppbevare opplysninger og dokumenter som nevnt i § 22, eller
2. ansvar for at kundekontroll gjennomføres i samsvar med denne lov og forskrifter gitt med hjemmel i denne lov.

Rapporteringspliktige kan legge til grunn kundekontroll foretatt av tredjeparter som ikke er etablert i Norge, selv om bekreftelse av kundens identitet, jf. § 7 første ledd nr. 2, er foretatt på annet grunnlag enn gyldig legitimasjon.

Tredjepart skal stille de opplysninger vedkommende har samlet inn for gjennomføring av tiltak som nevnt i § 7 nr. 2 til 4, til rådighet for den rapporteringspliktige som kunden henvises til. Tredjepart skal etter anmodning, omgående videresende kopier av identifikasjons- og kontrollopplysninger og annen relevant dokumentasjon om kundens eller den reelle rettighetshavers identitet, til den rapporteringspliktige. Utlevering av opplysninger og dokumenter som er nødvendige for at den rapporteringspliktige skal kunne oppfylle sine plikter etter §§ 5 annet ledd, 8 eller 22, medfører ikke brudd på lovmessig taushetsplikt når kunden informeres om at opplysningene utleveres.

Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra adgangen til å legge til grunn kundekontroll utført av tredjeparter.

§ 12 Utkontraktering av gjennomføring av kundekontroll

Rapporteringspliktige kan inngå skriftlige avtaler med oppdragstakere om utkontraktering av gjennomføring av kundekontroll.

Følgende juridiske og fysiske personer kan fungere som oppdragstakere etter første ledd:

1. rapporteringspliktige, med unntak av tilbydere av virksomhetstjenester som nevnt i § 4 annet ledd nr. 6 og forhandlere av gjenstander som nevnt i § 4 annet ledd nr. 7, og
2. postoperatører med konsesjon.

Den rapporteringspliktige har ansvar for at kundekontroll gjennomføres i samsvar med gjeldende lov og forskrifter og at det etableres forsvarlige rutiner og treffes nødvendige tiltak etter § 23.

Utlevering av opplysninger og dokumenter, som oppdragstaker har innhentet på grunnlag av utkontraktering av gjennomføring av kundekontroll, som er nødvendig for at den rapporteringspliktige skal kunne oppfylle sine plikter etter §§ 5 annet ledd, 8 og 22 medfører ikke brudd på lovmessig taushetsplikt.

Departementet kan i forskrift fastsette at andre enn de som er omfattet av annet ledd kan fungere som oppdragstakere.

§ 13 Forenklet kundekontroll

Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra plikt til å foreta kundekontroll etter § 6 første ledd nr. 1, 2 og 4 og annet ledd. Rapporteringspliktige skal før anvendelse av unntak innhente tilstrekkelige opplysninger til å fastslå at forholdet dekkes av den aktuelle unntaksbestemmelse.

Første ledd medfører ikke unntak fra plikt til å registrere opplysninger etter § 8 første til tredje ledd ved opprettelse av konto.

§ 14 Løpende oppfølging

Rapporteringspliktige skal løpende følge opp eksisterende kundeforhold, herunder påse at transaksjoner som den rapporteringspliktige blir kjent med er i samsvar med den rapporteringspliktiges kjennskap til kunden og dens virksomhet. Rapporteringspliktige skal oppdatere dokumentasjon og opplysninger om kunder.

§ 15 Forsterkede kontrolltiltak

I situasjoner som etter sin art innebærer høy risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c, skal rapporteringspliktige ut fra en risikovurdering anvende andre kontrolltiltak i tillegg til de tiltak som følger av §§ 5 til 14.

Rapporteringspliktige skal ha til rådighet egnede kontrolltiltak for å fastslå om kunden er en politisk eksponert person. Rapporteringspliktige skal, ved kundeforhold til eller transaksjoner for slike personer

1. påse at beslutningstaker innhenter samtykke fra overordnet før etablering av kundeforhold,
2. treffe egnede tiltak for å fastslå opprinnelsen til kundens formue og den kapital som inngår i kundeforholdet eller transaksjonen, og
3. føre forsterket løpende oppfølging med kundeforholdet.

Med politisk eksponert person som nevnt i annet ledd menes fysisk person som

1. innehar eller i løpet av det siste året har innehatt høytstående offentlig verv eller stilling i en annen stat enn Norge,
2. er nært familiemedlem til person som nevnt i nr. 1, eller
3. er kjent medarbeider til person som nevnt i nr. 1.

Rapporteringspliktige skal vie særlig oppmerksomhet til produkter og transaksjoner som fremmer anonymitet, og om nødvendig iverksette tiltak for å forebygge transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvilke situasjoner som skal omfattes av første ledd og hvilke kontrolltiltak som i slike tilfeller skal anvendes. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvem som skal anses som politisk eksponerte personer.

§ 16 Korrespondentbankforbindelser

Ved bruk av en institusjon fra stat utenfor EØS som korrespondentbank, skal kredittinstitusjoner

1. innhente tilstrekkelige opplysninger om korrespondentinstitusjonen til fullt ut å forstå arten av dens virksomhet og på grunnlag av offentlig tilgjengelige opplysninger fastslå institusjonens omdømme og tilsynets kvalitet,
2. vurdere korrespondentinstitusjonens kontrolltiltak for forebygging og bekjempelse av handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 317 og 147 b,
3. påse at beslutningstaker innhenter samtykke fra overordnet før etablering av nye korrespondentbankforbindelser,
4. dokumentere den enkelte institusjons ansvar, og
5. i forbindelse med oppgjørskonti, forsikre seg om at korrespondentinstitusjonen
 - a) har verifisert identiteten til, og fører løpende oppfølging av, kunder som har direkte adgang til konti hos kredittinstitusjonen, og
 - b) på anmodning kan fremlegge relevante opplysninger fra kundekontrollen til kredittinstitusjonen.

Kredittinstitusjoner skal ikke inngå eller opprettholde korrespondentbankforbindelse til tomme bankselskaper. Kredittinstitusjoner skal treffe egnede tiltak for å sikre at de ikke inngår eller opprettholder korrespondentbankforbindelser med kredittinstitusjoner som er kjent for å tillate at deres konti brukes av tomme bankselskaper.

Med tomt bankselskap som nevnt i annet ledd menes en kredittinstitusjon som er opprettet i en stat der institusjonen ikke er fysisk til stede med en reell ledelse og administrasjon, og som ikke er tilknyttet et regulert finanskonsern.

Kapittel 3. Undersøkelse og rapportering

§ 17 Undersøkelsesplikt

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.

Rapporteringspliktige skal skriftlig eller elektronisk registrere resultatene av undersøkelsene.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om undersøkelsesplikt.

§ 18 Rapporteringsplikt

Dersom undersøkelser som nevnt i § 17 ikke avkrefter mistanken, skal den rapporteringspliktige av eget tiltak oversende opplysninger til Økokrim om den aktuelle transaksjonen og om de forhold som har medført mistan-

ke. Den rapporteringspliktige skal på forespørsel gi Økokrim alle nødvendige opplysninger om transaksjonen og mistanken.

Advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter rettshjelpvirksomhet har ikke plikt til å rapportere om forhold som de har fått kjennskap til gjennom arbeidet med å fastslå klientens rettsstilling, eller om forhold som de har fått kjennskap til før, under eller etter en rettssak, når de forhold opplysningene omhandler har direkte tilknytning til rettstvisten. Tilsvarende gjelder for revisorer og andre rapporteringspliktige når de bistår advokater eller andre som ervervsmessig eller stadig yter rettshjelpvirksomhet i arbeid som nevnt i første punktum.

Departementet kan i forskrift pålegge rapporteringspliktige å overføre opplysninger til Økokrim elektronisk. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om rapporteringsplikten.

§ 19 Gjennomføring av mistenkelige transaksjoner

Rapporteringspliktige skal ikke gjennomføre transaksjoner som medfører rapporteringsplikt som nevnt i § 18 før Økokrim er underrettet. Økokrim kan i særlige tilfeller gi pålegg om ikke å gjennomføre transaksjoner.

En transaksjon kan likevel gjennomføres før opplysninger er oversendt Økokrim, dersom unnlattelse av å gjennomføre transaksjonen kan vanskeligiggjøre Økokrims undersøkelser eller eventuell etterforskning eller det ikke er mulig å la være å gjennomføre transaksjonen. Opplysninger skal i så fall oversendes Økokrim umiddelbart etter at transaksjonen er gjennomført.

§ 20 Forholdet til taushetsplikt

Meddelelse av opplysninger til Økokrim i god tro etter § 18 medfører ikke brudd på taushetsplikt og gir ikke grunnlag for erstatningsansvar eller straffansvar.

Finansinstitusjoner og forsikringsselskaper kan uten hinder av taushetsplikt utveksle nødvendige kundeopplysninger seg imellom når det anses nødvendig som ledd i undersøkelser som nevnt i § 17.

§ 21 Forbud mot å avsløre undersøkelser, rapportering eller etterforskning

Kunder eller tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det foretas undersøkelser som nevnt i § 17, at det er gitt opplysninger som nevnt i § 18 eller at det er iverksatt etterforskning.

Første ledd er ikke til hinder for utveksling av opplysninger som nevnt i § 20 annet ledd.

Første ledd er ikke til hinder for at rapporteringspliktige som nevnt i § 4 annet ledd nr. 1 til 3 forsøker å få en klient til å avstå fra å begå en ulovlig handling.

Departementet kan i forskrift fastsette unntak fra første ledd.

Kapittel 4. Oppbevaring

§ 22 Oppbevaring av opplysninger og dokumenter

Rapporteringspliktige skal oppbevare kopier av dokumenter benyttet i forbindelse med kundekontroll som

nevnt i § 7, samt registrerte opplysninger som nevnt i § 8, i fem år etter at kundeforholdet er avsluttet eller transaksjonen er gjennomført, med mindre lengre frister følger av annen lov eller forskrift. Dersom det er benyttet kvalifisert sertifikat, skal sertifikatets identifikasjonskode og opplysninger om sertifikatutstederens identitet oppbevares. Det skal ved bruk av kontonummer eller på annen måte registreres en entydig forbindelse mellom kundeforhold og registrerte opplysninger som nevnt i § 8.

Rapporteringspliktige skal oppbevare dokumenter i tilknytning til transaksjoner som nevnt i § 17 i minst fem år etter at transaksjonen er gjennomført.

Dokumenter og opplysninger som nevnt i første og annet ledd skal oppbevares på en betryggende måte, beskyttes mot uautorisert tilgang fra uvedkommende og slettes innen ett år etter at oppbevaringsplikten opphører. Personopplysningsloven gjelder for rapporteringspliktiges oppbevaring av personopplysninger.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppbevaringsmåte og sletting av opplysninger.

Kapittel 5. Interne rutiner og systemer mv.

§ 23 Kontroll- og kommunikasjonsrutiner

Rapporteringspliktige skal ha forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som sikrer oppfyllelse av plikter etter denne lov.

Rutinene skal være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige. Det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene.

Rapporteringspliktige skal treffe nødvendige tiltak for å sikre at ansatte og andre personer som utfører oppgaver på vegne av den rapporteringspliktige

1. er kjent med de plikter som påligger den rapporteringspliktige etter denne lov,
2. lærer å kjenne igjen transaksjoner som nevnt i § 17, og
3. er kjent med den rapporteringspliktiges interne rutiner for håndtering av slike transaksjoner.

§ 24 Elektroniske overvåkningssystemer

Finansinstitusjoner skal etablere elektroniske overvåkningssystemer.

Departementet kan i forskrift pålegge andre rapporteringspliktige å etablere elektroniske overvåkningssystemer og fastsette nærmere regler om slike systemer.

§ 25 Systemer for oversikt over kundeforhold

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd skal ha systemer som muliggjør raske og fullstendige svar på forespørsler fra Økokrim eller tilsynsmyndighet om hvorvidt de har eller i løpet av de siste fem år har hatt kundeforhold til konkrete personer og om kundeforholdets art.

§ 26 Filialer og datterselskaper i stater utenfor EØS

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd skal påse at filialer og datterselskaper etablert i stater utenfor EØS

1. er kjent med kontroll- og kommunikasjonsrutiner som beskrevet i § 23, og
2. anvender tilsvarende tiltak for kundekontroll, løpende oppfølging og oppbevaring som beskrevet i kapittel 2 og 4.

Dersom lovgivningen i vedkommende stat ikke tillater anvendelse av tiltak som nevnt i første ledd nr. 2, skal den rapporteringspliktige

1. informere tilsynsmyndigheten om dette, og
2. iverksette andre tiltak som er egnet til å motvirke risikoen for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som beskrevet i straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c.

Kapittel 6. Avsluttende bestemmelser

§ 27 Pålegg og tvangstiltak

Tilsynsorgan kan gi den rapporteringspliktige pålegg om at forhold i strid med denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av loven, skal opphøre. Tilsynsorgan kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget.

Dersom den rapporteringspliktige ikke etterkommer pålegg etter første ledd, kan tilsynsorgan ilegge tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Ilagt mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

§ 28 Straff

Med bøter straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av denne lovs §§ 5, 6, 7, 8, 15, 17, 18 eller 22, eller forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene.

Ved særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 1 år anvendes.

§ 29 Økokrims håndtering av opplysninger

Opplysninger som Økokrim mottar etter § 18 skal slettes senest fem år etter at opplysningene ble registrert, med mindre det i dette tidsrommet er registrert nye opplysninger eller det er foretatt etterforsknings- eller ettergangsskritt mot den registrerte.

Dersom Økokrims undersøkelser viser at det ikke foreligger en straffbar handling, skal opplysningene slettes snarest mulig.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om Økokrims og politiets saksbehandling i tilknytning til mottatte rapporter, herunder sletting av opplysninger.

§ 30 Utveksling av opplysninger for bekjempelse av terrorhandlinger mv.

Økokrim kan gi opplysninger som Økokrim mottar etter § 18 til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b eller 147 c.

§ 31 Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking

Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking (Kontrollutvalget) skal føre kontroll med:

1. Økokrims behandling av opplysninger mottatt etter § 18,
2. Økokrims pålegg og godkjenninger etter § 19 første ledd, og
3. Økokrims håndtering av opplysninger etter § 29.

Kontrollutvalget skal bestå av minst tre medlemmer som oppnevnes av Kongen. Dessuten oppnevnes ett eller flere varamedlemmer. Lederen for utvalget skal oppfylle de krav som stilles til høyesterettsdommere. Kontrollutvalgets medlemmer har taushetsplikt om det de får vite i utøvelsen av sitt verv.

Økokrim skal gi Kontrollutvalget de opplysninger, dokumenter mv. som Kontrollutvalget finner nødvendig for sin kontroll. Når Kontrollutvalget krever det, har Økokrims tjenestemenn plikt til å forklare seg overfor Kontrollutvalget uten hensyn til taushetsplikt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppgavene og saksbehandlingen til Kontrollutvalget.

§ 32 Opplysninger som skal følge en transaksjon i betalingskjeden mv.

Departementet kan i forskrift fastsette regler om hvilke opplysninger om avsender som skal følge en transaksjon i betalingskjeden, samt regler om betalingsformidlers opplysnings- og kontrollplikter i forbindelse med slike transaksjoner.

§ 33 Personer eller foretak med tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak

Departementet kan i forskrift fastsette

1. særskilte regler om rapportering av transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 317 og 147 b, og
2. forbud mot eller restriksjoner i rapporteringspliktiges adgang til å etablere kundeforhold med eller foreta transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 317 og 147 b.

Kapittel 7. Ikrafttredelse og endringer i andre lover

§ 34 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Plikt til avvikling av kundeforhold etter § 10 første ledd gjelder kun for kundeforhold som er etablert etter lovens ikrafttredelse.

§ 35 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) oppheves.
2. I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) gjøres følgende endring:

§ 12 annet ledd skal lyde:

Taushetsplikt etter foregående ledd gjelder ikke overfor Kredittilsynet eller overfor andre EØS-staters sentralbanker. Taushetsplikten etter foregående ledd gjelder heller ikke overfor ØKOKRIM ved oversendelse av opplysninger i henhold til § 18 i lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven).

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile blei samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Sak nr. 2 [11:58:38]

Referat

1. (50) Lov om Statens finansfond og lov om Statens obligasjonsfond (Ot.prp. nr. 35 (2008–2009))
Samr.: Blir å sende finanskomiteen.
2. (51) Lov om endring i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (Ot.prp. nr. 34 (2008–2009))
Samr.: Blir å sende kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdighandsama. Ber nokon om ordet i samsvar med forretningsordenens § 37 a før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 11.59.
